

dr. Melita Kukovec
Oddelek za anglistiko in amerikanistiko
Filozofska fakulteta Maribor
Koroška cesta 160
2000 Maribor

RECENZENTSKO MNENJE O UČBENIKU

»Gateway B1«

Avtor: David Spencer

Uvod

Na osnovi mednarodnih raziskav ugotavljamo, da je znanje angleškega jezika velikega števila naših učencev po zaključku osnovne šole na zavidljivi ravni, ki se še zvišuje z zgodnejšim začetkom učenja jezika. V nadaljevanju šolanja jim moramo ponuditi učna gradiva, ki jim bodo predstavljala dovolj velik izziv, omogočila razvoj vseh jezikovnih zmožnosti, spodbujala njihovo ustvarjalnost ter jih uspešno pripravila na preverjanje znanja. Glede na to, da so programi srednješolskega izobraževanja dokaj raznoliki, se lahko učitelji odločajo za izbor gradiv za pouk tujega jezika na osnovi sposobnosti svojih učencev in njihovih potreb, **Gateway B1** pa omogoča doseganje učnih ciljev na stopnji B1 Skupnega evropskega jezikovnega okvira. Veliko težje kot za splošno srednješolsko izobraževanje je izbrati ustrezen učbenik za srednje tehniško ali poklicno tehniško izobraževanje, saj se razen različnih sposobnosti dijakov in različnega poudarka na razvijanju jezikovnih zmožnosti, razlikuje tudi število ur pouka tujega jezika.

Kot nadgradnjo splošnega jezika usvajajo dijaki tudi jezik stroke, zato morajo učitelji sami dodajati sodobna strokovna gradiva. Učbenik tako ne sme biti preobsežen, ker ga sicer ne bi bilo mogoče racionalno izkoristiti, niti prezahteven, saj morajo dijaki v bistvu utrditi osnovno besedišče in jezikovne strukture in vanje vključiti strokovne izraze, ki se uporabljajo v resničnih situacijah v njihovih poklicih. Hkrati pa mora biti učbenik dovolj bogat in komunikativno naravnani, da bo spodbujal smiselno rabo jezika in omogočil uporabnikom, da se znajdejo v tujejezikovnem okolju in spoznajo nekatere kulturne značilnosti le-tega. Učna gradiva morajo za dijake predstavljati tudi dovolj velik izziv, omogočiti razvijanje jezikovnih zmožnosti, zagotoviti medpredmetne povezave, spodbujati ustvarjalnost ter jih uspešno pripraviti na preverjanje znanja.

Učbenik ostaja temeljni učni vir in osnovno učno sredstvo pri pouku tujega jezika in prav zato je tako pomembno, da je kar najbolj usklajen z učnim načrtom. Oblikovalci novih učnih načrtov smo se zavedali raznolikosti učnih stilov naših učencev in tudi učiteljev in smo jih zasnovali dovolj široko, da jih je mogoče uresničevati z različnimi učbeniki in raznolikimi metodami dela. Pomembno je le, da je z izbranim učbenikom mogoče doseči standarde znanja, ki jih predpisuje veljavni učni načrt oz. katalog znanja, da je učbenik usklajen s cilji in predlaganimi vsebinami, da je ustrezen in prilagojen razvojni stopnji učencev, skladen z znanstvenimi pedagoško-psihološkimi spoznanji stroke in didaktično-metodično sodobno zasnovan. S temi kriteriji v mislih sem ocenjevala ustreznost obravnavanega gradiva.

V pregled sem dobila bogat učbeniški komplet, ki ga sestavljajo: učbenik s spletno povezavo do video posnetkov slovničnih razlag z ustreznimi delovnimi listi za obrnjeno učenje, učenje učenja, medkulturno izobraževanje, opisnike za SEJO stopnje, video posnetke *Life skills* z nalogami za medpredmetno povezovanje z rabo jezika in avdio posnetki in delovni zvezek z napotki za rabo različnih učnih strategij.

Struktura in vsebina učbenika

Učbenik je izredno sistematičen in pregleden, odraža pa tudi avtorjevo prizadevanje za učenčevo doseganje uspešnosti in neodvisnosti ter posredno pripomore tudi k učiteljevemu strokovnemu razvoju. Ker se srednješolsko izobraževanje zaključi s pomembnim izpitom, je uspešna priprava nanj ključnega pomena in Gateway bo pri tem tako učencem kot učiteljem v veliko pomoč.

Gateway B1 je razdeljen na deset enot, vsaka od njih je podobno strukturirana, tako da pokriva vse štiri jezikovne spretnosti, medpredmetno povezavo z za življenje pomembno spretnostjo, tematsko besedišče, eno ali več slovničnih struktur in pripravo na preverjanje znanja (*Language checkpoint*). Vsaki drugi enoti sledi ponovitev in preverjanje znanja nove snovi (*Gateway to exams*) z nalogami in napotki za njihovo reševanje ter se zaključi s samoevalvacijskim vprašalnikom (*'Can do' progress check*), kjer učenci ocenijo, kako obvladajo učne cilje teh dveh enot in razmislijo, kaj lahko naredijo, da znanje izboljšajo. Na koncu učbenika so po temah v enotah zbrane uporabljene besede in besedne zveze (*Wordlist*), ki so glede na pogostost uporabe opremljene z eno do tremi zvezdicami, brez zvezdice pa ostanejo manj pomembne besede. Za zaključek so tudi po enotah navedeni zelo uporabni napotki za reševanje nalog za preverjanje znanja (*Exam Success*), alternativni deli komunikacijskih nalog za razvijanje govornih zmožnosti, seznam nepravilnih glagolov in izčrpni nasveti za obvladovanje pisnih nalog (*Writing bank*) po enotah, ki pokrivajo neformalna in formalna pisma, elektronska sporočila, vabila, opise ljudi, bloge, zgodbe, kritike, prošnje in življenjepisa, pisni nasvet in kratice v SMS sporočilih). V učbeniku so sproti jasno označene povezave do vseh teh strani.

Kot didaktik moram pohvaliti učne cilje, ki učence primerno motivirajo za delo in omogočijo dober pregled učne snovi, personalizirane naloge, predvsem pa navajanje na kritično mišljenje in razvijanje zahtevnejših stopenj miselnih zmožnosti ter prizadevanja za doseganje večje avtonomije učenja. Učiteljem bodo v pomoč tudi napotki za možno notranjo diferenciacijo in dostop do *Gateway Facebook* strani, kjer bodo lahko v direktnem stiku z avtorji, če bodo želeli dodatne nasvete, novice o novostih, tekmovanjih, video posnetkih ali webinarjih.

Pri izboru tem so upoštevana vsa predvidena načela, teme (družina in starostna obdobja, prestopki in kazni, države, narodnosti in jeziki, zdravstvene težave in deli telesa, odvisnost od televizije, okolje in zemljepisne značilnosti, osebnostne lastnosti in zaposlitve, prijateljstvo in izražanje čustev, bralne uspešnice, varna uporaba računalnika in Interneta) so zanimive, uporabne in poučne, aktualne in pestre, prilagojene so starostni stopnji učencev in njihovim interesom, so v skladu z učnim načrtom, s ponovnim razširjenim obravnavanjem že znanih tem pa učbenik zadosti tudi ciljem procesnega učenja. Besedila so sodobna, zabavna in poučna, vsebujejo teme iz vsakodnevnih življenjskih situacij z različnih področij, kar omogoča tudi medpredmetne povezave. Dijakom bodo gradiva zanimiva, saj so primerna njihovi starostni stopnji in predstavljajo smiselne kontekste za rabo slovničnih struktur in z njimi povezanega besedišča.

Besedišče je obdelano celovito, saj nove besede spoznajo v primernem in tipičnem kontekstu, na osnovi vzorcev iz vsakdanjega življenja, torej v smislu sodobnega leksikalnega pristopa. Dijaki imajo možnost spoznati sodobne fraze, sopomenke in pomensko povezane besede, se navajajo ugibati o pomenu iz sobesedila ter dobijo veliko priložnosti, da nove besede vadijo in utrjujejo v različnih smiselnih in personaliziranih novih situacijah (*Developing vocabulary* in *Vocabulary revision*). Toplo pozdravljam tudi vaje iz izgovarjave in naglaševanja besed.

Slovnične strukture, ki so v skladu s predpisanimi v učnem načrtu, predstavlja in utrjuje v smiselnem kontekstu, saj uporablja **Gateway** induktivni pristop k poučevanju slovnice, ki omogoča dijakom, da sami iz primerov odkrivajo pravila za tvorbo in uporabo. Navaja jih na to, da pravila preverijo in dopolnijo v slovničnem povzetku in utrjujejo svoje znanje z aktivnostmi v delovnem zvezku. Posebno konkurenčno prednost, s katero učbenik naslavlja tudi problem raznolikih sposobnosti učencev, predstavljajo video posnetki avtorjevih slovničnih razlag, ki navajajo učence na obrnjeno učenje. Video posnetke s spremljevalnimi nalogami si učenci lahko poljubno mnogokrat ogledajo vnaprej doma, tako da pridejo k pouku bolj pripravljeni, koristni pa so tudi v primeru, da so razlago zaradi odsotnosti zamudili. Čas v razredu tako lahko bolje izkoristimo za sodelovalno učenje in bolj na učenca osredinjeno delo. Video posnetkov razlag bodo posebej veseli učitelji začetniki, le da bodo morali svoje razlage podpreti še z večjim številom smiselnih primerov. Za reševanje nalog so poleg razumljivih razlag v rubriki *Grammar reference* vedno ponujeni tudi uporabni napotki in strategije za reševanje posameznih tipov nalog v rubriki *Exam success*.

Zelo dobro je poskrbljeno za sprotno spremljanje učenčevega napredka. Rubrika *Gateway to exams* jih pripravlja na tipične oblike preverjanja znanja in ponuja izjemno veliko praktičnih nasvetov za vse vrste izpitnih nalog – za prav vse jezikovne spretnosti in tudi za rabo jezika.

V rubriki *Progress check* pa učenci po vsaki drugi enoti ovrednotijo, kako dobro obvladajo učno snov in se odločajo, kaj lahko naredijo, da bodo svoje znanje še izboljšali. Redno preverjanje pridobljenega znanja omogoča učencem pregled nad napredkom pri učenju in spodbuja njihovo samozavest, kar pripomore k večji samostojnosti in k sprotnemu delu učencev.

Za učitelje pa so priročni tudi vnaprej pripravljene testi za vsako od učnih enot, tako standardni kot tisti za bolj zahtevni nivo, saj vodijo k formativnemu ocenjevanju. *Test generator* jim omogoča tudi sestavljanje poljubnega števila novih in različnih testov in njihovo shranjevanje. Sama zgradba učbenika daje tudi učiteljem zelo jasne smernice za delo, saj jih smiselno vodi skozi učne korake. Pri tem jim je v veliko pomoč priročnik za učitelje, ki natančno ponazarja, na kakšen način naj učitelj ravna, da bo dosegel prave učinke in je zaradi sistematičnosti uporaben tako za učitelje začetnike kakor za bolj izkušene. Prinaša predloge za ogrevalne dejavnosti, jezikovne igre, predloge za dodatne naloge za bolj sposobne učence (*Fast finishers*), napotke za domače naloge, alternativne naloge (*Extra activity*), naloge za spodbujanje kritičnega razmišljanja, veliko napotkov za spodbujanje profesionalnega razvoja in koristne informacije o ciljni kulturi.

Učbenik spodbuja učenje angleščine na aktiven in ustvarjalen način, saj je komunikativno zasnovan. V vsaki enoti dijaki razvijajo vse jezikovne zmožnosti: tako slušno kot bralno razumevanje ter govorno in pisno sporočanje. Pristop je osredinjen na komunikacijske procese. Komunikacijske dejavnosti so jasno razdeljene na vedno bolj zahtevne stopnje, jezikovne spretnosti se med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Besedila so izvirna, sodobna, zanimiva, spremljajo pa jih raznolike, sistematične in smiselne vaje v učbeniku, v delovnem zvezku in v elektronski obliki. Učencem takšen način dela omogoča razvijanje kritičnega mišljenja, izražanje mnenj, bogatenje besednega zaklada in veliko različnih personaliziranih aktivnosti. Navajajo se tudi na uporabo različnih virov in pripomočkov za samostojno učenje.

Sklep

Pohvaliti želim predvsem sistematičnost, dobro preglednost učbenika, uporabne jezikovne modele, priročno sklicevanje na vire podatkov in dodatne vaje. Na pogled je barvit, privlačen in pester ter tako prilagojen potrebam mladostnikov. Besedila niso predolga in so zato tudi bolj obvladljiva. Odlikujejo ga sodoben jezik, zanimive teme, uporabnost podatkov, kakovostne fotografije, primeren izbor in raznolikost aktivnosti in tehnik. Gradiva v elektronski obliki prijetno popestrijo učenje, pokrijejo vsa področja slovničnih struktur in skozi zanimive

video posnetke omogočajo nadaljnje razvijanje jezikovnih zmožnosti. Posnetke slovničnih razlag si lahko dijaki kadarkoli znova pogledajo in se tako bolje pripravijo na pouk. Tudi delovni zvezek odlikujejo raznolike in uporabne naloge, ki učence navajajo na samostojno učenje, smiselne vaje ter dobri nasveti za reševanje nalog in učenje.

Menim, da učbeniško gradivo **Gateway B1** ustreza zahtevam, ki jih predpisuje veljavni učni načrt za poučevanje angleščine kot prvega tujega jezika v 1. in 2. letniku srednjega tehniškega oz. strokovnega izobraževanja in prvega tujega jezika v 4. in 5. letniku poklicno tehniškega izobraževanja. **Gateway B1** omogoča zanimiv pouk, saj poskrbi za smiselno utrjevanje in učinkovito pomnjenje učne snovi ter temeljito pripravlja učence na življenjske in izpitne situacije. Bogata dodatna gradiva omogočajo veliko izbirnost in sodobno uporabo elektronskih virov. Učenci bodo lahko usvojili najpotrebnejše slovnične strukture in jezikovne funkcije za uspešno sporazumevanje na svojem poklicnem področju, zato priporočam njegovo potrditev.

Maribor, april 2021

dr. Melita Kukovec

